

презентаций выступлений, их издание повышают мотивацию к изучению русского языка, естественно-научных дисциплин и информатики.

Список источников:

1. Калабухова Г.Н. Способы реализации интерактивных технологий в условиях ускоренного обучения студентов иностранному языку. Казань: Вестник ТИСБИ №2, Издательский центр Университета управления «ТИСБИ», 2014.- С.47-54с. ISSN 1813-1654.
2. Квизера Эмбаль Валентин. Вклад российских ученых в развитие химии XIX века. Образование без границ: сборник докладов I Международной научно-практической конференции студентов, аспирантов и молодых ученых. Белгород, Изд-во БГИИК, 2013. – 99 с. (с. 48-50)
3. Шаимаа Дердури. Биодеструкция полимерных материалов. Сборник тезисов-докладов IV Международной конференции студентов иностранцев подготовительных и основных факультетов, слушателей центров обучения иностранных граждан. Харьков. Изд-во ХНУРЭ, 2015.

Вікові особливості у складі психологічного компонента індивідуальної траєкторії навчання іноземних студентів підготовчих факультетів

Шмоніна Т.А.

*доцент кафедри природничих і гуманітарних дисциплін
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету
м. Харків, Україна*

Сучасне поняття «індивідуальної освітньої траєкторії» визначено як систему індивідуалізованих завдань, змін у типових програмах, у порядку вивчення матеріалу для конкретних студентів; персональному шляху реалізації особистісного потенціалу кожного студента (В. Загвязінський, Н. Крилова, А. Хуторської та ін.). Ступінь індивідуалізації, способи поєднання варіативного змісту індивідуальної освітньої траєкторії з обов'язковими програмами потребує ретельного вивчення і конкретних рішень для кожного студента [1]. Сенс, значення, ціль і компоненти кожного послідовного етапу навчання за індивідуальною траєкторією мають бути усвідомлені студентом самостійно або в сумісній діяльності з педагогом.

Індивідуальна освітня траєкторія є сукупністю навчальних (знаннєво-, творчо-, практико-орієнтованих) і виховних (особистісно- й соціально-орієнтованих) процесів розвитку студента, що є шляхом реалізації особистісно-орієнтованого навчання й виховання. На нашу думку, основними складовими індивідуальної траєкторії навчання іноземних студентів є психологічний, педагогічний та національно-культурний компоненти [2].

До психологічного компонента індивідуальної траєкторії навчання слід віднести вікові особливості, характер і темперамент студента та його здібності до навчання. Такі прояви індивідуума слід розглядати як психофізіологічні характеристики. Однак у межах нашого дослідження ми розглядатиме цей компонент лише з психологічної точки зору.

Вік – одна з фундаментальних і складних категорій психології розвитку. Розподіл життєвого шляху людини на періоди дозволяє краще зрозуміти закономірності розвитку людини, специфіку окремих вікових етапів. Мета будь-якої періодизації – позначити на лінії розвитку крапки, що відокремлюють один від

одного якісно своєрідні періоди. Питання лише в тому – що обумовлює цю якісну своєрідність.

Наприклад, періодизація з позиції фізіології спирається на будь-яку ознаку біологічного розвитку організму. Деякі дослідники в основу періодизації покладають дозрівання статевих залоз, швидкість росту і диференціювання тканин і органів. Інші вважають точкою відліку так звану скелетну зрілість, коли за рентгенологічним обстеженням у скелеті визначають час появи ділянок окостеніння й початок нерухомого з'єднання кісток. Іноді як критерій періодизації висуваються особливості обміну речовин та енергії, інтенсивність роботи ендокринних залоз або ступінь розвитку центральної нервової системи [3].

Оскільки біологічний і духовний розвиток людини взаємопов'язані між собою, то вікові зміни відбуваються і в психічній сфері. Ці зміни відображають особливості сприйняття, пам'яті, уяви, мислення, мовлення, темпераменту, характеру. Поступово здійснюється соціальне дозрівання, проявляється динаміка духовного розвитку особистості.

Педагоги при побудові періодизації спираються на стадії фізичного і психічного розвитку з одного боку, і умови, в яких протікає виховання – з іншого. Дослідження психологічних особливостей і можливостей різних вікових груп необхідне для визначення змісту і методів навчально-виховної роботи на різних ступенях навчання й виховання, а вивчення індивідуально-психологічних особливостей людини дозволяє здійснити індивідуальний підхід до навчання. Це і слугує природною основою для виділення послідовних етапів розвитку людини і складання вікової періодизації з позиції педагогічної психології [4].

Урахування вікових особливостей – один із основоположних педагогічних принципів. Спираючись на нього, викладачі регламентують навчальне навантаження, встановлюють обґрунтовані об'єми зайнятості різними видами праці, визначають найбільш сприятливий для розвитку розпорядок дня, режим праці і відпочинку. Вікові особливості зобов'язали правильно вирішувати питання відбору і розташування навчальних предметів і навчального матеріалу в кожному предметі. Вони обумовлюють також вибір форм і методів навчально-виховної діяльності.

На нашу думку, вікова періодизація з позиції педагогічної психології найбільш ємна, вона розглядає вікові зміни людини в широкому контексті комплексного підходу до розвитку особистості.

Узагальнений аналіз періодизацій різних авторів показує, що підлітковий та юнацький вік розглядається в межах 11-22 років; рання дорослість розглядається як вік від 17 до 25 р.; середня дорослість та зрілість знаходяться в межах 25 -50 р.

Виходячи з аналізу даних про вікову періодизацію зазначимо, що входження в дорослість приходить на вік від 17 до 25 років. Необхідно підкреслити, що на підготовчих факультетах іноземні студенти навчаються у віці від 18 до 40 років, тобто вони належать скоріше до раннього дорослого та середнього дорослого періодів. Кожний цей віковий період характеризується певними психічними і психологічними особливостями, а також змінами в розвитку інтелекту.

Враховуючи багатомірність і гетерохронність процесу розвитку людини, можна виділити багато ознак дорослості: новий характер розвитку, що в меншій мірі пов'язаний із фізичним ростом і швидким когнітивним вдосконаленням; здатність реагувати на зміни й успішно пристосовуватися до нових умов, позитивно розв'язувати суперечності і труднощі; подолання залежності та здатність брати відповідальність за себе й інших; деякі риси характеру (твердість, розсудливість, надійність, чесність, вміння співчувати тощо); соціальні і культурні орієнтири для визначення успішності і своєчасності розвитку в дорослості [5; 6].

Тому, при створенні індивідуальної траєкторії навчання іноземних студентів підготовчих факультетів необхідно враховувати особливості освіти дорослих людей, так звані андрагогічні принципи.

Визначальну роль у навчанні дорослих відіграють мотивації (Б. Берндтсон, Г. Блід, Е. Едвардсон, Конрад ван Хойтен, У. Левін та ін.). Мотивація навчання дорослих виводиться з осмислення ними невідповідності між рівнем наявних знань і знань, необхідних для трудової діяльності, для усвідомлення змін у соціумі, у самому собі (Ю. Кулюткін, Л. Лесохіна, Г. Сухобська, С. Вершловський та ін.).

Серед мотивів дорослих виділяють три групи: 1) пізнавальні мотиви, що спрямовані на оволодіння знаннями й особистісний розвиток індивіда; 2) соціальні мотиви, пов'язані із прагненням дорослих до самовизначення і знаходження свого місця в житті через знання і вміння, одержані в навчальному закладі, та прагненням впливати на демократичний розвиток суспільства; 3) навчання як інструмент змін, спосіб змінити свої умови, залучитися до політичних або громадських організацій, одержати нову роботу [7].

Освіта дорослих потребує відповідної андрагогічної компетентності викладачів. Їхня функція суттєво змінюється від передачі знань до фасилітації. Роль викладачів полягає в тому, щоб створити атмосферу взаємоповаги, співробітництва, толерантності, свободи самовираження, заохочування відвертості, стимулювання зацікавленості в підтримуванні розвитку дорослого.

Отже, викладач, працюючи з різновіковою аудиторією, має враховувати ці особливості й обирати для кожної вікової групи певні вправи та завдання, визначати їх необхідну кількість згідно до можливостей студентів.

Список джерел:

1. Педагогический словарь/ Под. ред. В. Загвязинского, А. Закировой. – М., 2008. – 352 с.
2. Шмоніна Т. А. Педагогічні умови природничо-наукової підготовки іноземних студентів на підготовчих факультетах вищих навчальних закладів : дис. ... к. пед. н. : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Т.А. Шмоніна. – Тернопіль, 2012. – 241 с.
3. Антонова О. А. Возрастная анатомия и физиология / О. А. Антонова. – М., 2006. – 133 с.
4. Реан А. А. Психология и педагогика / А. А. Реан. – Питер, 2002. – С. 48–65.
5. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайг. – СПб. : Питер, 2000. – 992 с.
6. Шаповаленко И. Возрастная психология / И. Шаповаленко // Психология развития и возрастная психология. – М. : Гардарики, 2005. – 349 с.
7. Давидова В. Неформальна освіта дорослих у навчальних гуртках Швеції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. пед. н. : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / В. Давидова, 2008. – К. : КНУ імені Т. Шевченко. – 20 с.